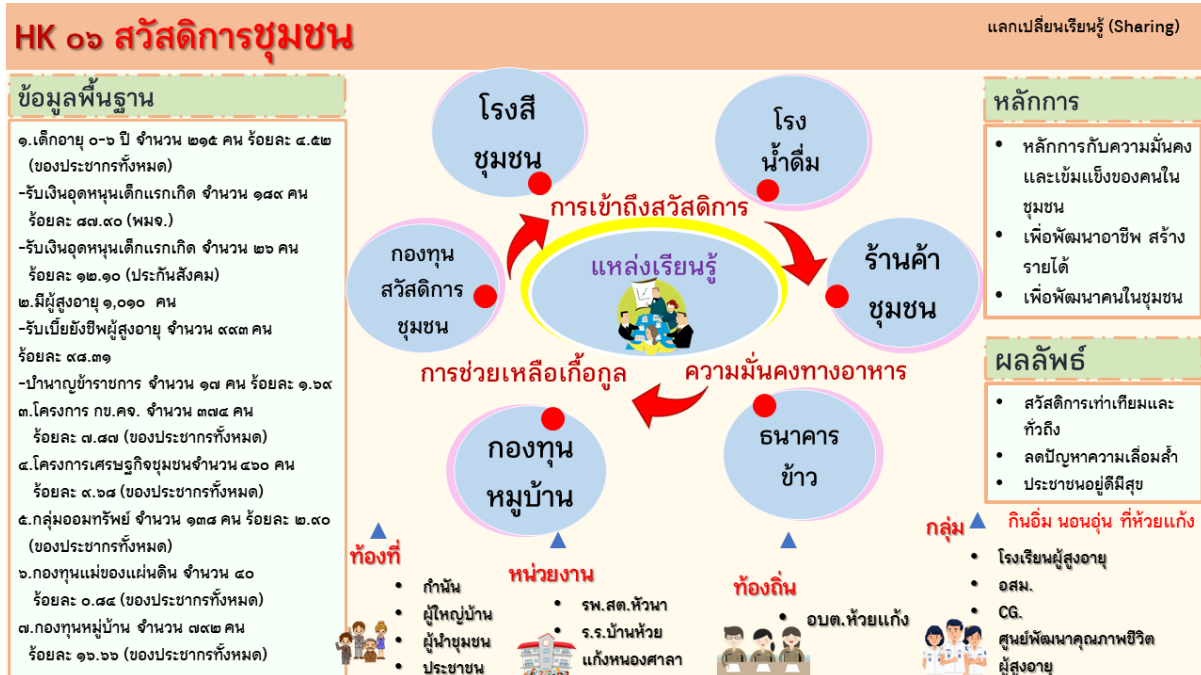

วิชาที่ HK๐๖ สวัสดิการชุมชน ประกอบด้วย ๖ แห่ง

๑. โรงสีชุมชนคำแก้ว ม.๔
๒. โรงน้ำดื่มชุมชนคำแก้ว ม.๔
๓. ร้านค้าชุมชนบ้านคำแก้ว ม.๔
๔. ธนาคารข้าวบ้านโคกสว่าง ม.๘
๕. กองทุนหมู่บ้าน หมู่ ๑๓
๖. กองทุนสวัสดิการชุมชน(ออมวันละบาท)

แผนภาพวิชาที่ ๖ สวัสดิการชุมชน

หลักการ

การสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน ซึ่งหมายถึงทุกอย่างที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในรูปของสิ่งของ เงินทุนน้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็น เรื่องที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในท้องถิ่น ที่มีรูปแบบ และวิธีการที่หลากหลาย เป็นเรื่องราวเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ก่อให้เกิดรายได้ลดรายจ่าย นำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจนสำหรับพื้นที่ในตำบลห้วยแก้งในการจัดสวัสดิการสังคม สถานะข้อมูลด้านสังคม จากสถานการณ์ของตำบลห้วยแก้ง จึงทำให้เกิดสิทธิขึ้นกับทุกคน ซึ่งมีข้อมูลด้านประชากรทั้งหมดจำนวน ๔,๗๕๒ คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น ๑,๓๒๒ ครัวเรือน ตำบลห้วยแก้งได้จัดสวัสดิการให้ครบทุกกลุ่มวัย ดังนี้

๑. สวัสดิการเด็กแรกเกิด จากปี ๒๕๖๓ มีข้อมูลเด็กอายุ ๐-๖ ปี จำนวน ๒๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๕๒ ได้รับเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิด จำนวน ๑๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๙๐ แลจำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๑๐ ได้รับสวัสดิการจากสำนักงานประกันสังคม หรือมีรายได้เฉลี่ยต่อปีมากกว่าหนึ่งแสนบาท

๒. สวัสดิการผู้สูงอายุ มีผู้สูงอายุ ๑,๐๑๐ คน ได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุท้องถิ่น จำนวน ๙๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๓๑ ของผู้สูงอายุทั้งหมด จากบ้านกาญจนาภิเษก จำนวน ๑๗ คน

๓. โครงการ กข.คจ. จำนวน ๓๗๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๘๗ ของประชากรทั้งหมด

๔. โครงการเศรษฐกิจชุมชนจำนวน ๔๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๖๘ ของประชากรทั้งหมด

๕. กลุ่มออมทรัพย์ จำนวน ๑๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๙๐ ของประชากรทั้งหมด

๖. กองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน ๔๐ คนคิดเป็นร้อยละ ๐.๘๔ ของประชากรทั้งหมด

๗. กองทุนหมู่บ้าน จำนวน ๗๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๖ ของประชากรทั้งหมด

การจัดสวัสดิการด้านสาธารณสุข เพื่อการดำรงชีพที่มั่นคงของประชาชน ตำบล ห้วยแก้วมีการจัดสวัสดิการดังนี้

๑.การจัดสวัสดิการการจัดการน้ำ คร้วเรือนที่มีน้ำอุปโภคบริโภคที่สะอาดเพียงพอตลอดทั้งปี จำนวน ๑,๒๕๑ คร้วเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๖๕ คร้วเรือนที่ไม่มีการจัดการน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภค จำนวน ๓๑ คร้วเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒.๓๔ ที่ไม่มีการจัดการน้ำอย่างเพียงพอเนื่องจากเป็นคร้วเรือนได้อยู่ห่างไกลจากตัวหมู่บ้าน คร้วเรือนที่มีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและบริโภคเพียงพอตลอดปี อย่างน้อยคนละ ๕ ลิตรต่อวัน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ และมีการจัดการโรงน้ำดื่มชุมชนสะอาดและปลอดภัย จำนวน ๒ แห่ง

๒.การจัดสวัสดิการโรงสีข้าวชุมชน ประชาชนตำบลห้วยแก้วประกอบอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม (ทำนา) และถึงแม้ว่าจะประกอบอาชีพอื่นเป็นหลัก ก็จะทำนาเป็นอาชีพเสริมเพื่อการบริโภคภายในคร้วเรือน ดังนั้นการจัดสวัสดิการโรงสีข้าวจึงเป็นการลดรายจ่ายภายในคร้วเรือนอีกทางหนึ่งด้วย ในตำบลห้วยแก้วจึงมีโรงสีข้าวชุมชน ทั้งหมด ๗ แห่ง

๓.การจัดสวัสดิการร้านค้าชุมชน เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้าน ได้ซื้อสินค้าในราคาถูกและได้รับการจัดสวัสดิการปันผลคืนแก่สมาชิกและนำกำไรบางส่วนไปสนับสนุนกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมรายได้และลดรายจ่ายภาคครัวเรือน ตำบลห้วยแก้วมีร้านค้าชุมชน จำนวน ๑๒ แห่ง

๔.การจัดสวัสดิการธนาคารข้าว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน ซึ่งมีการสำรองข้าวไว้เป็นกองกลางของหมู่บ้าน สมาชิกกลุ่มสามารถยืมข้าวไปบริโภคในยามขาดแคลนได้ ตำบล ห้วยแก้วจึงมีการจัดสวัสดิการธนาคารข้าว จำนวน ๒ แห่ง

ตำบลห้วยแก้ว เป็นชุมชนเข้มแข็งที่มีความเจริญทางด้านวัตถุจึงเข้ามามีบทบาทในการจัดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนของชุมชนท้องถิ่นโดยคนในชุมชนท้องถิ่นและเพื่อคนในชุมชนท้องถิ่น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้เกิดขึ้น โดยการสร้างผู้นำ ตัวแทนชุมชน กลุ่มองค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งสามารถพัฒนากระบวนการ วิคิด วิถีปฏิบัติอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในชุมชน โดยการพัฒนาศักยภาพให้คนในชุมชนได้ค้นพบแนวทางการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในลักษณะ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ ร่วมรับผลประโยชน์ เป็นขบวนการส่งเสริมสนับสนุนชุมชนให้มีการเรียนรู้แลกเปลี่ยน และมีแนวคิดการพัฒนาชุมชนไปสู่การพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนประชาชนในชุมชนต้องมีจิตสำนึกมีความรักถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของตนเองแล้ว สิ่งสำคัญที่จะเป็นต้นแบบในการพัฒนา คือ ผู้นำชุมชนหรือกรรมการชุมชนต้องมีความพร้อมและเสียสละ มีจิตสำนึกต่อส่วนรวมในการอาสาเข้ามาเป็นผู้นำชุมชน สภาองค์กรชุมชนจึงตระหนักถึงความสำคัญของผู้นำชุมชน โดยมีกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลห้วยแก้ว ที่มีความเข้มแข็ง มั่นคง ยั่งยืน มีการบริหารจัดการกองทุนดังนี้ คือ ๑) ระบบสวัสดิการชุมชนที่หลากหลาย คำนึงถึงวิถีชีวิตที่ดำรงของชุมชน ทุกคนเป็นเจ้าของ ยึดการให้อย่างมีคุณค่า รับผิดชอบต่อศักดิ์ศรีคนในชุมชนมี ความ ความสัมพันธ์กันอย่างเกื้อกูล ๒ ๒) ระบบสวัสดิการชุมชนมีการบริหารจัดการที่ดี มีการรวมของชุมชน ตามหลักธรรมาภิบาล ๓) ด้านสวัสดิการทางสังคม เกิดจากผู้นำกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่มที่เข้มแข็ง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและพร้อมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น สมาชิกในกลุ่มที่มีความพร้อมและให้ความร่วมมือในการดำเนินการให้สามารถสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ บริบทของหมู่บ้านเป็นสังคมที่มีความสามัคคี การให้ความร่วมมือในกิจกรรมส่วนรวมเป็นอย่างดี เป็นชุมชนเข้มแข็งและมีศักยภาพพร้อมในทุก ๆ ด้าน ๔) สวัสดิการพัฒนาศักยภาพกองทุน ดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการโดยคัดเลือกจากตัวแทนจากทุกชุมชน หน่วยงาน ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรวมเป็นคณะกรรมการ เพราะกองทุนต้องการการ มีส่วนร่วมทั้งตำบล โดยให้ผู้ใหญ่บ้านหรือตัวแทนทุกหมู่บ้านเป็นกรรมการ เป็นตัวแทนของกองทุนที่อยู่ในชุมชน เป็นตัวแทนกองทุนในการรับสมาชิก ดูแลสวัสดิการสมาชิกในชุมชน ในกรณีสมาชิกเกิด การเจ็บป่วย ตาย การรับสมัครสมาชิก การฝากรับเงินออมของสมาชิกแต่ละชุมชนและเป็นตัวแทนประชาสัมพันธ์ข่าวสารของกองทุนกองทุนมีคณะกรรมการทั้งสิ้น ๓๖ คน การสมัครเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนนั้นสามารถสมัครได้ทุกเพศ ทุกวัย ต้องมีภูมิลำเนาในตำบลห้วยแก้ว และสมาชิกต้องออมเงินวันละ ๑ บาท โดยส่งเงินเข้ากองทุนในทุก ๆ ๖ เดือน หรือทุก ๑ ปี โดยมีตัวแทนประสานงานกองทุน ในทุกหมู่บ้านกองทุนมีสวัสดิการให้กับสมาชิกในกรณีการเกิด เจ็บป่วย เสียชีวิต

จากกระบวนการบริหารจัดการดังกล่าวทำให้ระบบการจัดการสวัสดิการสังคมของตำบลห้วยแก้วเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการตนเองโดยชุมชน โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาใช้เป็นแนวในการพัฒนาชุมชน

๒.วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อให้ผู้เรียนรู้ทุนทางสังคมที่มีความสำคัญในการสนับสนุนให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูล
- ๒) เพื่อสนับสนุนการถอดชุดความรู้ในการจัดการตนเองของ ชุมชนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาด้านการจัดสวัสดิการชุมชน

๓. เนื้อหาการเรียนรู้

- ๑) การสร้างสวัสดิการช่วยเหลือเกื้อกูลโดยชุมชนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม ร่วมของภาครัฐ ท้องถิ่น ท้องที่ หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน
- ๒) การนำใช้ทุนและศักยภาพของทางสังคมให้เกิดสนับสนุนให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูล
- ๓) การพัฒนาระบบสวัสดิการให้เกิดการเข้าถึงระบบบริการและการพัฒนาอาชีพ

๔. กิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย ๖ แหล่งเรียนรู้ได้แก่

- ๑) โรงสีชุมชนคำกาว
- ๒) โรงน้ำดื่มชุมชนคำกาว
- ๓) ร้านค้าชุมชนบ้านคำกาว
- ๔) ธนาคารข้าวบ้านโคกสว่าง
- ๕) กองทุนหมู่บ้าน หมู่ ๑๓
- ๖) กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล(ออมวันละบาท)

๕.กลุ่มเป้าหมายการสร้างการเรียนรู้

๑. ปลัด
๒. ผู้อำนวยการโรงเรียน
๓. ผู้อำนวยการกองสวัสดิการและสังคม
๔. นักพัฒนาชุมชน
๕. นักวิชาการศึกษา
๖. ครู ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
๗. ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชน
๘. ตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้าน
๙. ประธานสภาเด็กและเยาวชนตำบล
๑๐. ประธานกลุ่มสตรี
๑๑. ประธานศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
๑๒. ประธานกลุ่มอาชีพ
๑๓. ประธานกองทุนหมู่บ้าน

แหล่งเรียนรู้ ๑ : กลุ่มโรงสีชุมชนคำกาว ม.๔
สถานที่ : โรงสีข้าวชุมชนบ้านคำกาว หมู่ที่ ๔ ตำบลห้วยแก้ง อำเภอกุดชุม จังหวดยโสธร

๑.ชื่อวิทยากรแหล่งเรียนรู้

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	คุณลักษณะของผู้นำ	เบอร์โทรศัพท์
๑.นายอนุสรณ์ สรสิทธิ์	ประธาน	ผู้นำขับเคลื่อนปฏิบัติการชุมชนท้องถิ่น	๐๘๐-๐๘๒๔๒๗๓
๒.นายออย นอยพิมาย	กรรมการ	ผู้นำขับเคลื่อนปฏิบัติการชุมชนท้องถิ่น	๐๘๙-๒๘๕๕๕๓๕
๓.นายประยูร บุญทวี	กรรมการ	ผู้นำขับเคลื่อนปฏิบัติการชุมชนท้องถิ่น	๐๖๑-๐๓๒๔๓๗๖

๒.เป้าหมายการจัดการเรียนรู้

- ๑.เพื่อให้ผู้เรียนรู้ได้ทราบถึงการบริหารจัดการโรงสีชุมชนขนาดเล็ก
- ๒.เพื่อให้ผู้เรียนรู้เรียนรู้การจัสดัสดิจการจากการบริหารจัดการโรงสีขนาดเล็ก

๓.ข้อมูลแหล่งเรียนรู้

บ้านคำกาว หมู่ที่ ๔ ตำบลห้วยแก้ง อำเภอกุดชุม จังหวดยโสธร มีจำนวนครัวเรือน ๑๘๔ ครัวเรือน จำนวนประชากร ๖๖๒ คน แยกเป็นชายจำนวน ๓๒๕ คน หญิง ๓๓๗ คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือการทำนาปลูกข้าว ในพื้นที่ประมาณร้อยละ ๘๕ ของพื้นที่หมู่บ้าน ในสมัยก่อนการสีข้าวเพื่อบริโภคในครัวเรือน ต้องนำข้าวไปสีกับโรงสีข้าวส่วนบุคคล และการนำข้าวเปลือกไปสีกับโรงสีข้าวส่วนบุคคล วัสดุที่เหลือจากการสีข้าว เช่น รำ ข้าวปลาย แกลบ จะถูกโรงสีหักทิ้งหมด และโรงสีข้าวบางแห่งอาจหักเอาข้าวสารด้วย เพื่อเป็นค่าจ้างสีข้าว คณะกรรมการหมู่บ้านจึงได้เล็งเห็นความสำคัญและต้องการแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ จึงได้ก่อตั้งโรงสีข้าวชุมชนขึ้นมา เพื่อให้บริการสีข้าวให้กับชาวบ้านในหมู่บ้านและเพื่อช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว

กลุ่มโรงสีข้าวชุมชน หมู่ที่ ๔ เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๐ โดยเริ่มแรกได้ใช้งบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลตามโครงการอยู่ดีมีสุข จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท เพื่อก่อสร้างโรงเรือนสีข้าว ส่วนที่ดินในการจัดตั้งโรงสีได้รับบริจาคจากนางอนงค์ งามโยธา จำนวน ๑ งาน เริ่มแรกจัดตั้งมีการระดมทุนจากครัวเรือน ๆ ละ ๑๐๐ บาท เพื่อใช้จ่ายในการดำเนินการ ปัจจุบันมีสมาชิก ๑๘๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ส่วนผลพลอยได้จากการสีข้าว เช่น รำ แกลบ ข้าวปลาย จะนำไปขายแล้วนำเงินมาใช้ในการบริหารโรงสีข้าว สำหรับค่าปันผลค่าสาธารณูปโภค ค่าแรง และค่าบำรุงรักษาโรงสีข้าว ในการดำเนินการโรงสีข้าวจะดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการ โดยคัดเลือกจากสมาชิกในกลุ่ม มีกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบได้ จึงทำให้การดำเนินการของโรงสีข้าวมีผลประกอบการที่สามารถสร้างผลกำไรต่อเนื่องทุก ๆ ปี มีเงินปันผลคืนแก่สมาชิกทุก ๆ ๖ เดือน มีการจ้างงานในหมู่บ้าน ส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชน มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สร้างความสามัคคีกันในกลุ่ม

วิธีดำเนินงาน

๑.เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๐ การรวมกลุ่มครั้งแรกมีการระดมทุนจากสมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่มกัน ครัวเรือน ๆ ละ ๑๐๐ บาท เพื่อใช้ในการดำเนินงาน และได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลตามโครงการอยู่ดีมีสุข จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท เพื่อก่อสร้างโรงเรือนและจัดซื้อเครื่องสีข้าวขนาดเล็ก ส่วนที่ดินในการก่อสร้าง ได้รับบริจาคจากนางอนงค์ งามโยธา ซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่ม และมีการดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการ

๒.กลุ่มมีการจ้างแรงงานคนสีข้าว จำนวน ๑ ราย ซึ่งจะต้องเป็นสมาชิกในกลุ่ม ประจำที่โรงสีข้าวชุมชน รับผิดชอบในการสีข้าว การบันทึกบัญชีรายละเอียดยการสีข้าวประจำวัน การขายรำ ข้าวปลาย แกลบ และนำเงินรายได้ส่งให้แก่คณะกรรมการกลุ่ม จะได้รับค่าตอบแทน ร้อยละ ๓๐ ต่อรอบ ๖ เดือน และการจ้างงานประจำโรงสีข้าว จะเปลี่ยนทุก ๆ ๖ เดือน หลังจากมีการปันผลคืนสมาชิก และเริ่มทำงานรอบใหม่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมติที่ประชุมกลุ่มว่าจะเสนอผู้ใดเข้ามาทำหน้าที่ดังกล่าว โดยผู้ที่เข้ามาทำหน้าที่จะต้องมีความซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียร รับผิดชอบ ตั้งใจทำงานเป็นอย่างดี

๓.รายได้หลักของกลุ่ม กลุ่มจะมีรายได้จากการขายรำ ข้าวปลาย แกลบ ซึ่งคิดคำนวณโดยประมาณ ดังนี้ ข้าวเปลือก ๑ กระสอบ ประมาณ ๒๘ กิโลกรัม เมื่อสีเป็นข้าวสารแล้ว แยกได้เป็นข้าวสารจำนวน ๑๖ กิโลกรัม รำจำนวน ๖ กิโลกรัม ข้าวปลายจำนวน ๒ กิโลกรัม แกลบจำนวน ๔ กิโลกรัม และราคาขายจะอิงราคาตามท้องตลาดทั่วไป

๔.ค่าใช้จ่ายหลักของกลุ่ม คือ (๑)ค่าไฟฟ้าจ่ายต่อเดือน (๒)ค่าจ้างแรงงาน ๑ คน ประจำโรงสีข้าว คิดร้อยละ ๓๐ ต่อรอบ ๖ เดือน (๓)ค่าตอบแทนคณะกรรมการ จำนวน ๔ คน ๆ ละ ๑,๐๐๐ บาทต่อรอบ ๖ เดือน

๕.การจัดสวัสดิการของกลุ่ม สมทบกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน ๕๐๐ บาทต่อรอบ ๖ เดือน สมทบกองทุนเยาวชน จำนวน ๕๐๐ บาทต่อรอบ ๖ เดือน

๖.การปันผล กลุ่มจะมีรอบการปันผลคืนแก่สมาชิกทุกคน ทุก ๆ ๖ เดือน เงินที่นำมาปันผลคืนแก่สมาชิกจะเป็นเงินรายได้ทั้งหมด หักค่าใช้จ่ายทั้งหมด หักค่าจัดสวัสดิการของกลุ่ม หักทุนดำเนินการร้อยละ ๑๐ คิดปันผลคืนต่อกระสอบ (กระสอบละกี่บาท ขึ้นอยู่กับผลประกอบการแต่ละรอบ เช่น รอบสิ้นเดือนตุลาคม ๒๕๖๓ ได้ปันผลกระสอบละ ๗ บาท)

๗.ในปี พ.ศ.๒๕๕๘ เมื่อผลประกอบการของโรงสีข้าวชุมชนมีผลกำไรที่เพิ่มขึ้นต่อเนื่องในทุก ๆ ปี มีเงินทุนดำเนินการเพิ่มมากขึ้น คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มจึงได้ประชุมปรึกษาหารือเพื่อนำเงินทุนดำเนินการไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ขยายพื้นที่ดำเนินงาน จึงมีมติที่จะซื้อที่ดินบริเวณข้างเคียงที่ตั้งโรงสีข้าวเพิ่มอีก ๓ งาน เป็นเงิน ๙๐,๐๐๐ บาท

๘.ในปี พ.ศ.๒๕๖๐ ความต้องการบริโภคภายในครัวเรือนมีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามจำนวนประชากรที่มีมากขึ้น ทำให้ชาวบ้านมีความต้องการสีข้าวเพิ่มมากขึ้น ทำให้ขนาดโรงสีขนาดเล็กไม่เพียงพอต่อความต้องการสีข้าว คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกกลุ่ม จึงได้ประชุมปรึกษาหารือกัน และได้มีมติเปลี่ยนเครื่องโรงสีข้าวเป็นเครื่องโรงสีข้าวขนาดใหญ่ โดยได้นำเงินจากการสนับสนุนจากรัฐบาลตามโครงการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๙.ในปี พ.ศ.๒๕๖๑ หมู่บ้านคำกั่วได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาล ตามโครงการประชารัฐ จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกกลุ่ม จึงได้ประชุมปรึกษาหารือและมีมติที่จะเทลานคอนกรีตบริเวณที่ตั้งโรงสีข้าวชุมชน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มนำข้าวไปตากหลังฤดูการเก็บเกี่ยว และเอาไว้ทำกิจกรรมส่วนรวมอื่นของหมู่บ้าน

ผลการดำเนินงาน

ปัจจุบันมีสมาชิกกลุ่มจำนวน ๑๘๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ มีทุนดำเนินการ ๒๙๓,๒๖๑ บาท ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกกลุ่มและชุมชนดังนี้

๑.ด้านสังคม เกิดการรวมกลุ่ม สร้างกระบวนการมีส่วนร่วม เป็นการสร้างความสามัคคีในชุมชน ชุมชนเกิดความเข้มแข็งยั่งยืน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับหมู่บ้านใกล้เคียง

๒.ด้านเศรษฐกิจ เกิดการจ้างงานในชุมชน สมาชิกมีรายได้หมุนเวียนในชุมชน

๓.ด้านสุขภาพ ชาวบ้านได้บริโภคข้าวสารที่มาจากกระบวนการสีข้าวที่ปลอดภัย

๔.ด้านการปกครอง ส่งเสริมกระบวนการกลุ่ม เสริมกระบวนการทำงานร่วมกัน สร้างการมีส่วนร่วมในการทำงาน ทำให้ประชาชนได้เรียนรู้การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับการอยู่ร่วมกัน

ปัจจัยความสำเร็จเกิดจากผู้นำกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่มที่เข้มแข็ง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและพร้อมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น สมาชิกในกลุ่มที่มีความพร้อมและให้ความร่วมมือในการดำเนินการให้สำเร็จ ลุล่วงตามวัตถุประสงค์ มีหน่วยงานภาครัฐได้ให้การสนับสนุนงบประมาณแก่หมู่บ้านในทุก ๆ ปี บริบทของหมู่บ้านเป็นสังคมที่มีความสามัคคี การให้ความร่วมมือในกิจกรรมส่วนรวมเป็นอย่างดี เป็นชุมชนเข้มแข็งและมีศักยภาพพร้อมในทุก ๆ ด้าน

การขยายผล

กลุ่มสามารถผลิตข้าวสารจำหน่ายที่โรงสีข้าว เปลี่ยนโรงสีข้าวให้สามารถผลิตข้าวสารไรซ์เบอร์รี่ ข้าวกล้องปลอดสารพิษไว้บริโภคเองและพร้อมจำหน่ายให้กับประชาชนทั่วไป จัดหาอุปกรณ์ให้โรงสีข้าวแบบครบวงจร เช่น เครื่องแพ็คสุญญากาศ เมื่อมีข้าวสารไว้จำหน่ายให้เพียงพอต่อความต้องการแล้ว ก็สามารถพัฒนา

สินค้าที่ผลิตจากข้าวสารให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น การแปรรูปเป็นเส้นขนมจีน ข้าวกระยาสารท ข้าวรวกผึ่ง ข้าวแต่น เป็นต้น เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มโรงสีข้าวและเป็นผู้เลือกให้กับผู้ซื้อสินค้าในอนาคตต่อไป

ทั้งนี้ในการดำเนินการต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้น กลุ่มยังต้องการการสนับสนุน การส่งเสริมจากหน่วยงาน หรือองค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชนที่มีความพร้อมทั้งในเรื่องงบประมาณ การสร้างการเรียนรู้ ความรู้ในการดำเนินงาน และช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้า

กิจกรรมเด่น

การรวมกลุ่มโรงสีชุมชนคำกาว ม.๔ เพื่อให้มีการบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการ เป็นการลดการเอาเปรียบของโรงสีเอกชน มีมาตรการตรวจสอบ ติดตาม มีการปัญหาให้เกษตรกร การจ้างแรงงาน

๔.ขั้นตอนการเรียนรู้/สื่อและอุปกรณ์

ขั้นตอน	สิ่งที่ต้องเรียนรู้	อุปกรณ์
การนำเข้าสู่บทเรียน	๑)ประวัติความเป็นมาของกลุ่มโรงสีข้าวชุมชน ๒)แนวคิด กระบวนการทำงาน การบริหารจัดการกลุ่ม	- เอกสารการเรียนรู้/แผนพับประชาสัมพันธ์ - เครื่องเสียง ใช้สำหรับการบรรยาย
แนวทางการเรียนรู้	๑.ระบบบริการของโรงสี ๒.การจัดสวัสดิการของโรงสี ๓.การจัดทำบัญชี รายรับรายจ่าย	-โรงสีข้าวชุมชน -เครื่องเสียง ไมโครโฟน
สรุปผลการเรียนรู้	๑)ผลลัพธ์และผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ๒)ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหา ๓)การถาม-ตอบ การเสนอแนะเพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิด ประสพการณ์	-แฟ้มผลงาน /ป้าย -รูปภาพการดำเนินงาน

ภาพประกอบแหล่งเรียนรู้ กลุ่มโรงสีชุมชนคำกาว ม.๔

แหล่งเรียนรู้ ๒ : กลุ่มโรงน้ำดื่มชุมชนคำกาว ม.๔
สถานที่ : บ้านคำกาว หมู่ที่ ๔ ตำบลห้วยแก้ง อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

๑.ชื่อวิทยากรแหล่งเรียนรู้

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	คุณลักษณะของผู้นำ	เบอร์โทรศัพท์
๑.นายอนุสรณ์ สรสิทธิ์	ประธานกลุ่ม	ผู้นำขับเคลื่อนปฏิบัติการชุมชนท้องถิ่น	๐๘๐-๑๘๒๔๒๗๓
๒.นางบุญเทียน กองศรีมา	กรรมการ	ผู้นำขับเคลื่อนปฏิบัติการชุมชนท้องถิ่น	๐๘๗-๓๖๗๔๕๕๙
๓.นายสุดสาคร มุละสีวะ	กรรมการ	ผู้นำขับเคลื่อนปฏิบัติการชุมชนท้องถิ่น	๐๘๒-๘๖๘๔๔๑๘

๒.เป้าหมายการจัดการเรียนรู้

- ๑.เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบถึงกระบวนการการบริหารจัดการน้ำดื่มชุมชนที่สะอาดและปลอดภัย
- ๒.เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ทำงาน เพื่อให้ผู้มาเรียนรู้นำไปต่อยอดได้

๓.ข้อมูลแหล่งเรียนรู้

บ้านคำกาว หมู่ที่ ๔ ตำบลห้วยแก้ง อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร มีจำนวนครัวเรือน ๑๘๔ ครัวเรือน จำนวนประชากร ๖๖๒ คน แยกเป็นชายจำนวน ๓๒๕ คน หญิง ๓๓๗ คน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือการทำการปลูกข้าว ในพื้นที่ประมาณร้อยละ ๘๕ ของพื้นที่หมู่บ้าน ในสมัยก่อนชาวบ้านจะร่อนน้ำฝนใส่โอ่งเพื่อนำมาบริโภค ซึ่งเพียงพอต่อการบริโภคในหนึ่งปี หลายปีที่ผ่านมาเกิดภาวะภัยแล้ง ฝนน้อย ชาวบ้านมีน้ำไม่เพียงพอต่อการบริโภคภายในครัวเรือน ประกอบกับภาวะมลพิษทางด้านอากาศ ทำให้น้ำฝนที่ร่อนเก็บไว้ไม่ปลอดภัยต่อการบริโภค ชาวบ้านจึงหันไปซื้อน้ำเพื่อการบริโภคจากโรงน้ำดื่มของเอกชน และหากเทียบราคากับปริมาณก็ยังพบว่าแพงมาก ยิ่งหากจะต้องซื้อเป็นประจำบ่อยๆ นั้นยังใช้เงินเป็นจำนวนมากหากเทียบยอดเงินที่ต้องใช้ซื้อน้ำต่อปี เพราะน้ำเปล่าบรรจุขวดติดแบรนด์ที่เรา รู้จักกันดี มีต้นทุนที่สูงที่เกิดจากกระบวนการผลิต การตลาด การโฆษณา และการจัดส่ง จากปัจจัยนี้เองทำให้ชาวบ้านได้ประชุมปรึกษาหารือกันภายในหมู่บ้านเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้จัดตั้งโรงงานน้ำดื่มขนาดเล็ก ขึ้นมา เพื่อตอบสนองความต้องการน้ำดื่มสะอาดให้กับประชาชนในหมู่บ้าน ในการผลิตน้ำดื่มสะอาดที่ผ่านกระบวนการที่ได้มาตรฐาน และขายให้กับทุกคนในหมู่บ้านในราคาที่ต่ำกว่าท้องตลาด

กลุ่มโรงน้ำดื่มชุมชนคำกาว หมู่ที่ ๔ เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๖๐ โดยเริ่มแรกได้ใช้งบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลตามโครงการประชารัฐ จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อก่อสร้างโรงเรือนผลิตน้ำดื่มและรถยนต์ขนส่งน้ำดื่ม โรงเรือนผลิตน้ำดื่มก่อสร้างบนที่ดินสาธารณะประโยชน์บริเวณสระน้ำ อพป.ทางด้านทิศเหนือของหมู่บ้าน การดำเนินการโรงน้ำดื่มดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการ โดยคัดเลือกจากสมาชิกในกลุ่ม มีกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบได้ จึงทำให้การดำเนินการของโรงน้ำดื่มชุมชนมีผลประกอบการที่สามารถสร้างผลกำไรต่อเนื่องทุก ๆ ปี มีเงินปันผลคืนแก่สมาชิกทุก ๆ ๖ เดือน มีการจ้างงานในหมู่บ้าน ส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชน มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สร้างความสามัคคีกันในชุมชน

กิจกรรมการดำเนินการ

๑.กลุ่มผลิตน้ำดื่มภายใต้ชื่อ”น้ำดื่มต้นกาว” ซึ่งปัจจุบันผลิตอยู่ ๒ ขนาด คือ ขนาดถัง ๑๐ ลิตร และแบบบรรจุขวดพลาสติกขวด ๆ ละ ๖๐๐ มิลลิลิตร บรรจุขายต่อโหล

๒.กลุ่มมีการจ้างแรงงานดังนี้ (๑)คนงานประจำโรงงานผลิตน้ำดื่ม จำนวน ๑ ราย รับผิดชอบในการผลิตน้ำดื่ม ได้รับค่าตอบแทน ๒ บาทต่อถัง (๒)คนงานขับรถขนส่งน้ำดื่ม จำนวน ๑ ราย รับผิดชอบในการขับรถส่งน้ำตามการสั่งซื้อ ได้รับค่าตอบแทน ๓ บาทต่อถัง การจ้างงานประจำโรงน้ำดื่มชุมชน จะเปลี่ยน ทุก ๆ ๖ เดือน หลังจากมีการปันผลคืนสมาชิก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมติที่ประชุมกลุ่มว่าจะเสนอผู้ใดเข้ามาทำหน้าที่ดังกล่าว โดยผู้ที่เข้ามาทำหน้าที่จะต้องมีความซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียร รับผิดชอบ ตั้งใจทำงานเป็นอย่างดี และเป็นสมาชิกกลุ่มโรงน้ำดื่มชุมชน

๓.รายได้หลักของกลุ่ม กลุ่มจะมีรายได้จากการขายน้ำดื่มถังละ ๑๐ บาท และแบบบรรจุขวดพลาสติกโหลละ ๔๐ บาท

๔.ค่าใช้จ่ายหลักของกลุ่ม คือ (๑)ค่าไฟฟ้าจ่ายต่อเดือน (๒)ค่าจ้างแรงงาน ๒ คน (๓)ค่าตอบแทนคณะกรรมการ จำนวน ๖ คน ร้อยละ ๒๐ ต่อบรรณ ๖ เดือน

๕.การจัดสวัสดิการของกลุ่ม สมทบกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน ๕๐๐ บาทต่อบรรณ ๖ เดือน สมทบกองทุนเยาวชน จำนวน ๕๐๐ บาทต่อบรรณ ๖ เดือน

๖.การปันผล กลุ่มจะมีรอบการปันผลคืนแก่สมาชิกทุกคน ทุก ๆ ๖ เดือน เงินที่นำมาปันผลคืนแก่สมาชิกจะเป็นเงินรายได้ทั้งหมด หักค่าใช้จ่ายทั้งหมด หักค่าจัดสวัสดิการของกลุ่ม หักทุนดำเนินการร้อยละ ๑๐ คิดปันผลคืนต่อถึง (ถึงละก็บาท ขึ้นอยู่กับผลประกอบการแต่ละรอบ เช่น รอบสิ้นเดือนตุลาคม ๒๕๖๓ ได้ปันผลถึงละ ๓ บาท)

ผลการดำเนินงาน

ปัจจุบันมีสมาชิกกลุ่ม จำนวน ๑๒๖ ครัวเรือน มีทุนดำเนินงานหมุนเวียน จำนวน ๒๓,๘๗๘ บาท ผลิตและจำหน่ายน้ำดื่มภายใต้ชื่อ “น้ำดื่มต้นแก้ว” ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกกลุ่มและชุมชนดังนี้

๑.ด้านสังคม เกิดการรวมกลุ่ม สร้างกระบวนการมีส่วนร่วม เป็นการสร้างความสามัคคีในชุมชน ชุมชนเกิดความเข้มแข็งยั่งยืน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับหมู่บ้านใกล้เคียง

๒.ด้านเศรษฐกิจ เกิดการจ้างงานในชุมชน สมาชิกมีรายได้หมุนเวียนในชุมชน

๓.ด้านสุขภาพ มีน้ำดื่มสะอาดให้กับประชาชนในหมู่บ้าน การผลิตน้ำดื่มสะอาดที่ผ่านกระบวนการที่ได้มาตรฐาน และขายให้กับทุกคนในหมู่บ้านในราคาที่ต่ำกว่าท้องตลาด

๔.ด้านการปกครอง ส่งเสริมกระบวนการกลุ่ม เสริมกระบวนการทำงานร่วมกัน สร้างการมีส่วนร่วมในการทำงาน

ปัจจัยความสำเร็จ

ชุมชนมีความสามัคคี น้ำดื่มเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำรงชีวิต มีกระบวนการดำเนินงานภายในกลุ่มอย่างโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีกำไรคืนสู่สังคม

การขยายผล

ได้เปิดโอกาสให้บุคคลที่สนใจสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกอย่างไม่มีกำหนด มีการตรวจวัดมาตรฐานน้ำดื่มอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ผู้บริโภคได้มั่นใจในคุณภาพ อีกทั้งยังเป็นสถานที่ให้คำปรึกษากับหน่วยงานหรือชุมชนที่สนใจในการดำเนินกิจการน้ำดื่ม

กิจกรรมเด่น

- การรวมกลุ่มโรงน้ำดื่ม เพื่อให้บริการจำหน่ายน้ำดื่มที่สะอาด และปลอดภัยในชุมชน
- การจัดการภายในกลุ่มตามรูปแบบสหกรณ์ มีปันผลคืนให้แก่สมาชิก
- มีการจ้างแรงงาน ชุมชนเข้มแข็ง ยั่งยืน พึ่งตนเองได้

๔.ขั้นตอนการเรียนรู้/สื่อและอุปกรณ์

ขั้นตอน	สิ่งที่ต้องเรียนรู้	อุปกรณ์
การนำเข้าสู่บทเรียน	๑)ประวัติความเป็นมาของกลุ่มโรงน้ำดื่ม ๒)แนวคิด กระบวนการทำงาน การบริหารจัดการกลุ่ม ๓)การมีส่วนร่วมของชุมชน	- เอกสารการเรียนรู้/แผนพับประชาสัมพันธ์ - เครื่องเสียง ไมโครโฟน ใช้สำหรับการบรรยาย
แนวทางการเรียนรู้	๑. กระบวนการผลิต ๒. กระบวนการตรวจสอบมาตรฐานของน้ำ ๓. การรับสมาชิก และการจัดสวัสดิการของกลุ่ม ๔. การส่งเสริมการตลาด	- โรงสีข้าวชุมชน - เครื่องเสียง ไมโครโฟน
สรุปผลการเรียนรู้	๑)ผลลัพธ์และผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ๒)ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหา	- แฟ้มผลงาน /ป้าย - รูปภาพการดำเนินงาน

ขั้นตอน	สิ่งที่ต้องเรียนรู้	อุปกรณ์
	๓)การถาม-ตอบ การเสนอแนะเพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิด ประสพการณ์	

ภาพประกอบแหล่งเรียนรู้ กลุ่มโรงน้ำดื่มชุมชนคำกาว ม.๔

แหล่งเรียนรู้ ๓ : ร้านค้าชุมชนบ้านคำกาว ม.๔
สถานที่ : สหกรณ์ร้านค้าชุมชน หมู่ที่ ๔ บ้านคำกาว ตำบลห้วยแก้ง อำเภอกุดชุม จังหวดยโสธร

๑.ชื่อวิทยากรแหล่งเรียนรู้

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	คุณลักษณะของผู้นำ	เบอร์โทรศัพท์
๑.นายอนุสรณ์ สรสิทธิ์	ประธานกลุ่ม	ผู้นำขับเคลื่อนปฏิบัติการชุมชนท้องถิ่น	๐๘๑-๑๘๒๔๒๓๓
๒.นายอ้อย น้อยพิมาย	กรรมการ	ผู้นำขับเคลื่อนปฏิบัติการชุมชนท้องถิ่น	๐๘๙-๒๘๕๕๕๓๕
๓.นางแสงมณี ปิทธิชัย	กรรมการ	ผู้นำขับเคลื่อนปฏิบัติการชุมชนท้องถิ่น	๐๖๑-๐๙๔๕๗๓๘

๒.เป้าหมายการจัดการเรียนรู้

- ๑.เพื่อถ่ายทอดแนวคิด ความรู้ และหลักการทำงานของร้านค้าชุมชนขนาดเล็ก
- ๒.เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ทำงาน เพื่อให้ผู้มาเรียนรู้นำไปต่อยอดได้
- ๓.เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน

๓.ข้อมูลแหล่งเรียนรู้

ร้านค้าชุมชน บ้านคำกาว หมู่ที่ ๔ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๘ ได้ก่อตั้งขึ้นจากการร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำของชาวบ้านบางส่วนที่เห็นด้วยกับแนวคิดการจัดการสหกรณ์ร้านค้าชุมชนเพื่อป้องกันการถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางและมีการปันผลคืนให้แก่สมาชิก แต่ชาวบ้านบางส่วนก็ไม่เห็นด้วย เพราะคิดว่าสุดท้ายแล้วก็คงไปไม่รอด ต้องล้มเลิกไปในที่สุด เริ่มแรกดำเนินการร้านค้าสหกรณ์ชุมชนตั้งอยู่ที่บ้านนางสภาพ สว่างวงษ์ มีสมาชิก จำนวน ๗๐ คน มีจำนวนหุ้น ๗๐ หุ้น ๆ ละ ๕๐ บาท เป็นเงิน ๓,๕๐๐ บาท เพื่อจัดซื้อสินค้าอุปโภค บริโภคเท่าที่จำเป็น มีสินค้าในร้านค้าไม่มากนัก การจัดทำระบบบัญชีก็แบบเข้าใจง่าย ผล

ประกอบการใน ๖ เดือนแรกมีกำไร สามารถปันผลคืนให้กับสมาชิกได้ และในการดำเนินการทุก ๆ ๖ เดือนก็สามารถสร้างกำไรให้กับกลุ่มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนทำให้ชาวบ้านมาสมัครเป็นสมาชิกร้านค้าชุมชนเพิ่มมากขึ้น มีสมาชิกเก่าหลายคนเพิ่มจำนวนหุ้น ส่งผลให้มีเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น สินค้าอุปโภค บริโภคในร้านค้าชุมชนมีมากขึ้น

ในปี พ.ศ.๒๕๓๙ ได้ย้ายร้านค้าชุมชน มาไว้ที่บ้านของนางหนูอานงค์ อินทะโคตร เนื่องจากเป็นจุดศูนย์กลางของหมู่บ้าน และเพื่อความเหมาะสมในหลาย ๆ ด้าน

ในปี พ.ศ.๒๕๔๑ ได้ย้ายร้านค้าชุมชนมาไว้ที่ศาลาประชาคมหมู่บ้าน จนถึงปัจจุบัน เนื่องจากชาวบ้านเห็นการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม มีความมั่นคง และมีการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินการที่ตรงไปตรงมา มีการดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการ มีความน่าเชื่อถือในด้านการเงิน มีกฎระเบียบที่ชัดเจน จึงทำให้ชาวบ้านได้สมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกสหกรณ์ร้านค้าชุมชนทุกครัวเรือน ทำให้มีสินค้าอุปโภคบริโภคจำนวนมากขึ้น มีการปรับปรุงก่อสร้างอาคารศาลาประชาคมบางส่วนเป็นร้านค้าที่ปิดได้มิดชิด ป้องกันโจรขโมยได้ ซึ่งการปรับปรุงอาคารดังกล่าวก็เป็นเงินทุนดำเนินการจากร้านค้าชุมชนเอง

ปัจจุบันมีสมาชิกสามารถนำผลผลิต พืชผักสวนครัว หรืออาหารต่างๆ มาวางจำหน่ายหน้าร้านค้าชุมชนได้ ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการกระจายสินค้า สร้างรายได้ให้กับสมาชิกได้อีกทางด้วย

กิจกรรมดำเนินการ

๑.ระดมหุ้นจากสมาชิก หุ้นละ ๕๐ บาท ซึ่งสามารถซื้อหุ้นได้ครัวเรือนละไม่เกิน ๒๐ หุ้น ปัจจุบันมีหุ้นจำนวน ๒,๗๖๕ หุ้น

๒.แต่งตั้งคณะกรรมการทำงานจำนวน ๔ คน แต่งตั้งผู้ขายประจำร้านจำนวน ๑ คน ซึ่งการแต่งตั้งคณะกรรมการจะมีการเปลี่ยนหมุนเวียนกันทุก ๆ ๖ เดือน มีการคัดเลือกจากการประชุมใหญ่ของกลุ่มหลังจากการปันผลเสร็จเรียบร้อยแล้ว

๓.ร้านค้าชุมชนจะเปิดดำเนินการเวลา ๐๖.๐๐ น. - ๒๐.๐๐ น. ของทุกวัน มีการสรุปยอดขายทุกวัน มีการลงบัญชีของคณะกรรมการทุกวัน ซึ่งระบบบัญชีต้องเป็นปัจจุบันและสามารถตรวจสอบได้ นอกจากนี้ร้านค้าชุมชนยังให้สินเชื่อการซื้อสินค้าในร้านค้าอีกด้วย เพื่อเป็นการช่วยเหลือสมาชิกด้านรายจ่ายภายในครัวเรือน แต่ทั้งนี้สมาชิกต้องนำเงินมาจ่ายคืนร้านค้าภายในรอบ ๖ เดือน ก่อนที่จะมีการปันผลกำไรคืนสมาชิก

๔.รายได้หลักของกลุ่ม คือ กำไรจากการขายสินค้าอุปโภค บริโภค ที่สำคัญและจำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น สบู่ ยาสีฟัน ผงซักฟอก น้ำปลา น้ำตาล ผงชูรส ขนมต่างๆ เครื่องดื่มทุกประเภท ฯลฯ

๕.ค่าใช้จ่ายหลักของกลุ่ม คือ (๑)ค่าไฟฟ้าต่อเดือน (๒)ค่าตอบแทนคณะกรรมการและคนขายประจำร้าน ร้อยละ ๑๕

๖.การจัดสวัสดิการและพัฒนาหมู่บ้าน คือสมทบกองทุนขยະ สมทบกองทุนแม่ของแผ่นดิน กิจกรรมความสะอาดภายในหมู่บ้าน ร้อยละ ๑๕

๗.การปันผล กลุ่มจะมีรอบการปันผลคืนแก่สมาชิกทุกคน ทุก ๆ ๖ เดือน เงินที่นำมาปันผลคืนแก่สมาชิกจะเป็นเงินรายได้หลักของกลุ่ม หักค่าใช้จ่ายหลักของกลุ่ม หักค่าจัดสวัสดิการและพัฒนาหมู่บ้าน หักทุนดำเนินการร้อยละ ๒๐ คงเหลือจัดสรรปันผลคืนแก่สมาชิกกลุ่มร้อยละ ๕๐

ผลการดำเนินงาน

ปัจจุบันร้านค้าชุมชนมีสมาชิก ๑๘๔ ครัวเรือน มีเงินทุนหมุนเวียน ๙๕๑,๐๐๐ บาท เพื่อใช้ซื้อสินค้ามาจำหน่ายหมุนเวียนภายในร้านค้า ซึ่งได้ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกลุ่มในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑.ด้านสังคม เกิดความร่วมมือในชุมชน ในการทำงานร่วมกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

๒.ด้านเศรษฐกิจ ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ในครัวเรือนของสมาชิก มีเงินทุนหมุนเวียนในชุมชน มีศูนย์กระจายสินค้าในชุมชน

๓.ด้านสุขภาพ ประชาชนได้อุปโภคบริโภคอาหารที่สะอาดปลอดภัยทุกครัวเรือน

๔.ด้านการปกครอง ส่งเสริมกระบวนการกลุ่ม เสริมกระบวนการทำงานร่วมกัน สร้างการมีส่วนร่วมในการทำงาน ทำให้ประชาชนได้เรียนรู้การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับการอยู่ร่วมกัน

ปัจจัยความสำเร็จ

ผู้นำมีความเข้มแข็ง เสียสละ ซื่อสัตย์ มีสินค้าราคาเป็นธรรมและปันผลคืนแก่สมาชิกกลุ่ม การบริหารงานภายในกลุ่มโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้การขยายผล

กิจกรรมเด่น

ร้านค้าชุมชนที่มีการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ มีการตรวจคุณภาพสินค้าเป็นประจำทุกวัน มีการจัดหมวดหมู่สินค้าตามประเภท นำผลกำไรที่เกิดขึ้นไปจัดเป็นสวัสดิการในชุมชนสมาชิกและคณะกรรมการ มีส่วนร่วม มีคณะกรรมการ ตรวจสอบบัญชีทุกวัน ปันผลทุก ๖ เดือน

๔. ขั้นตอนการเรียนรู้/สื่อและอุปกรณ์

ขั้นตอน	สิ่งที่ต้องเรียนรู้	อุปกรณ์
การนำเข้าสู่บทเรียน	๑)ประวัติความเป็นมาของกลุ่มร้านค้าชุมชน ๒)แนวคิด กระบวนการทำงาน การบริหารจัดการกลุ่ม	- เอกสารการเรียนรู้/แผนพับประชาสัมพันธ์ - เครื่องเสียง ไมโครโฟน ใช้สำหรับการบรรยาย
แนวทางการเรียนรู้	๑.ขั้นตอนการตรวจสอบมาตรฐานและคุณภาพสินค้า ๒.การจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ประจำวัน ๓..การจัดสวัสดิการให้กับชุมชน	-ร้านค้าชุมชน -เครื่องเสียง ไมโครโฟน
สรุปผลการเรียนรู้	๑)ผลลัพธ์และผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ๒)ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหา ๓)การถาม-ตอบ การเสนอแนะเพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิด ประสบการณ์	-แฟ้มผลงาน /ป้าย -รูปภาพการดำเนินงาน

ภาพประกอบแหล่งเรียนรู้ ร้านค้าชุมชนบ้านคำกั่ว ม.๔

แหล่งเรียนรู้ ๔ : กลุ่มธนาคารข้าวบ้านโคกสว่าง ม.๘
สถานที่ ศาลาประชาคมบ้านโคกสว่าง หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยแก้ง อำเภอกุดชุมหี จังหวัดยโสธร

๑.ชื่อวิทยากรแหล่งเรียนรู้

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	ลักษณะผู้นำ	เบอร์โทรศัพท์
๑.นายสำพัฒน์ พยุงวงษ์	ประธานกลุ่ม	สุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่น	๐๘๙ ๐๐๑๖๑๓๑
๒.นายบัดสา กาลจักร	กรรมการ	ผู้นำขับเคลื่อนปฏิบัติการชุมชนท้องถิ่น	๐๖๒ ๑๒๑๐๐๑๗
๓.นายคำเกิด กาลจักร	กรรมการ	ผู้นำขับเคลื่อนปฏิบัติการชุมชนท้องถิ่น	๐๘๒ ๘๗๓๑๑๑๓

๒.เป้าหมายการจัดการเรียนรู้

- ๑) เพื่อให้ผู้เรียนรู้การบริหารจัดการธนาคารข้าวเพื่อการแก้ไขปัญหาของชุมชน
- ๒) เพื่อให้ผู้เรียนรู้การช่วยเหลือคนในชุมชนทั้งในยามปกติและในยามวิกฤต

๓.ข้อมูลแหล่งเรียนรู้

บ้านโคกสว่าง หมู่ที่ ๘ มีประชากรทั้งหมด ๒๙๗ คนอาชีพหลักในการทำนาร้อยละ ๗๖.๑๗ ของประชากรทั้งหมด อาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ ๑๑.๔๙ อาชีพค้าขาย ร้อยละ ๕.๕๓ ด้วยพื้นที่บ้านโคกสว่างเป็นพื้นที่สูง ดินทรายขาดความอุดมสมบูรณ์ การทำนาปีต้องอาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียว ปีใดเกิดความแห้งแล้งฝนทิ้งช่วง โรคระบาด ก็จะส่งผลกระทบต่อผลผลิตข้าว ทำให้บางครั้งเรือ่นขาดแคลนข้าว ข้าวไม่มีเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน และไม่มีเมล็ดพันธุ์ข้าวที่จะใช้ในปีต่อไป

เมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๕ พื้นที่ตำบลห้วยแก้งเกิดความแห้งแล้ง เนื่องจากฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลบางครอบครัวไม่มีข้าวบริโภคตลอดปี นายหนูกัน ชื่นตา กำนันตำบลห้วยแก้งในสมัยนั้น จึงได้นำแนวทางของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ที่ได้ทรงพระราชทานแนวทางเพื่อบรรเทาปัญหาชาวนาปลูกข้าวแต่ไม่มีข้าวกินหรือไม่มีพันธุ์ข้าวเปลือกสำหรับเพาะปลูก จัดให้ชาวนามี “ศูนย์กลางรวมข้าวของหมู่บ้าน” ให้บริการข้าวเปลือกแก่สมาชิกในหลายลักษณะ เช่น ภูข้าวเปลือก ๑๐ ถึง สกิ้น ๑๑ ถึง ธนาคารข้าวซึ่งตอนแรกอยู่ในความดูแลของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนสำหรับพื้นที่ติดชายแดน

ชาวบ้านโคกสว่าง หมู่ที่ ๘ จึงน้อมนำแนวพระราชดำริมาจัดตั้ง “ธนาคารข้าว” ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ เพื่อเป็นแหล่งสำรองข้าวให้กับสมาชิกในชุมชน โดยได้รับการสนับสนุนจากกรมพัฒนาชุมชน โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอกุดชุมหีเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนจากการที่ชาวบ้านปลูกข้าวแต่ผลผลิตไม่เพียงพอบริโภคในครัวเรือนในปีใดที่ประสบกับปัญหาภัยแล้ง หรือไม่มีพันธุ์ข้าวสำหรับเพาะปลูก

กิจการดำเนินการ

๑.ประชุมประชาคมเพื่อวางแผนบริหารจัดการ แนวทางการดำเนินงาน กฎระเบียบต่างๆของกลุ่ม พร้อมคัดเลือกคณะกรรมการโดยคัดเลือกจากสมาชิกในชุมชนจำนวน ๗ คนเพื่อเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน

๒.ในการดำเนินการครั้งแรกสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอกุดชุมหี ได้สนับสนุนการก่อสร้างยุ้งฉางข้าวและมอบข้าวเปลือกให้ไว้จำนวนหนึ่งและขอรับบริจาคจากชาวบ้านเพื่อเป็นต้นทุนเป็นทุนดำเนินการจำนวน ๔๐ กระสอบ หลังจากนั้นจึงเปิดให้สมาชิกในหมู่บ้าน ที่เดือดร้อนได้กู้ยืมข้าวไปบริโภค โดยมีสิทธิ์ได้ยืมข้าวเพื่อการบริโภคทุกครัวเรือนในหมู่บ้าน

๓. เปิดให้ยืมข้าวในเดือนมิถุนายนของทุกปีโดยกำหนดแต่ละครัวเรือนห้ามเกิน ๒๐๐ กิโลกรัม และสมาชิกส่งข้าวคืนช่วงเดือนธันวาคมหลังการเก็บเกี่ยว พร้อมดอกเบี้ยที่เป็นข้าว โดยข้าว ต้นทุน ๑๐ กิโลกรัม คิดดอกเบี้ย ๑ กิโลกรัม ปัจจุบันมีข้าวในธนาคาร ๔,๐๐๐ กิโลกรัม และมีการนำข้าวเปลือกส่วนที่เป็นดอกเบี้ยขายบางส่วนเพื่อเป็นค่าตอบแทนคณะกรรมการในการดำเนินงาน และอีกบางส่วนเก็บไว้เพื่อเป็นสาธารณะ

ประโยชน์ภายในหมู่บ้าน เช่น บริจาคข้าวประกอบอาหารในวันสำคัญทางศาสนา ตามประเพณีงานบุญต่างๆ บริจาคข้าวประกอบอาหารต้อนรับคณะผ้าป่าสามัคคี เป็นต้น

๔.หากมีความเดือดร้อนสาธารณะภัย ความต้องการจำเป็นเร่งด่วนชุมชนก็จะประชุมประชาคมเพื่อนำข้าวเปลือกส่วนที่เป็นกำไร ขายเพื่อเงินช่วยเหลือต่อไป หากปีใดไม่มีปัญหาความขาดแคลน หรือสมาชิกได้ยืมครบถ้วนตามความต้องการแล้ว คณะกรรมการจะขายข้าวในยุ้ง เพื่อระบายข้าวมิให้ตกค้างเป็นข้าวเก่า แล้วนำเงินที่ได้มาจัดซื้อข้าวใหม่ไว้ให้กู้ยืมต่อไป การดำเนินงานธนาคารข้าวถือเป็นกิจกรรม ที่มีลักษณะเป็นการให้การสงเคราะห์แก่ประชาชน และเป็นกิจกรรมที่ประชาชนเป็นผู้ดำเนินการ ในลักษณะชุมชนช่วยชุมชน โดยทางราชการเป็นผู้คอยเสนอแนะแนวทาง ในการปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนโดยส่วนรวม ซึ่งมีหลักการสำคัญ การจัดตั้งธนาคารข้าว จัดตั้งในที่ที่ขาดแคลนข้าวบริโภค ประชาชนยากจน ต้องซื้อข้าวบริโภคในราคาแพง หรือกู้ยืมจากนายทุน โดยเสียดอกเบี้ยแพงข้าวกองทุนของธนาคารเก็บไว้ที่ยุ้งหรือฉาง ที่สร้างขึ้นเป็นสวนกลาง ถ้าไม่มีฉางกลาง จะฝากไว้ตามยุ้งหรือฉาง ของผู้นำ หรือผู้มีจิตศรัทธาให้ยืมใช้ได้

ผลการดำเนินงาน

๑.ด้านสังคม เกิดความร่วมมือร่วมใจกันจัดสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือสมาชิกในชุมชนเมื่อยาม ขาดแคลนข้าว เป็นสังคมที่มีความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

๒.ด้านเศรษฐกิจ ช่วยลดรายจ่ายครัวเรือนในยามขาดแคลนข้าวเปลือก

๓.ด้านการเมืองการปกครอง เกิดความร่วมมือกันชุมชนในการแก้ไขปัญหา มีการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารงานที่มีความซื่อสัตย์จริงใจ พร้อมทำงานเพื่อชุมชนทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและร่วมตัดสินใจ

ปัจจัยความสำเร็จ

เกิดจากผู้นำที่เข้มแข็ง การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ สมาชิกในกลุ่มมีความมุ่งมั่นและให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่ทำ และกิจกรรมของกลุ่มที่เป็นรูปธรรม เป็นหลักประกันของการมีข้าวกินตลอดทั้งปี และมีการบริหารจัดการที่โปร่งใส ตรวจสอบได้

การขยายผล

๑.จัดให้คณะกรรมการและสมาชิก เข้าอบรมการเงินจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย และจัดฝึกอบรมคณะกรรมการด้านการเป็นวิทยากรนักจัดกระบวนการ สามารถออกแบบกระบวนการที่เหมาะสมกับผู้สนใจ

๒.เพื่อช่วยเหลือสมาชิกหรือการจัดกิจกรรมของกลุ่ม เช่น สนับสนุนเงินก้อนในการจัดงานศพโดยไม่คิดดอกเบี้ยแก่สมาชิก สมาชิกที่เป็นหนี้กับกลุ่ม หากเสียชีวิตและไม่มีญาติพี่น้อง ลูกหลานสืบสกุล ทางคณะกรรมการประชุมประชาคมเพื่อยกหนี้ให้เป็นรายการหนี้ได้ เป็นทุนสำหรับผู้ที่ต้องการกู้ยืมในเหตุฉุกเฉิน การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น

กิจกรรมเด่น

สามารถจัดบริการร่วมแบบฉุกเฉินได้ตลอดปี จัดสวัสดิการสาธารณะ ซึ่งแยกออกได้ดังนี้ จัดสวัสดิการให้กับคนยากไร้ จัดสวัสดิการงานบุญประเพณี

๔.ขั้นตอนการเรียนรู้/สื่อและอุปกรณ์

กิจกรรม	สิ่งที่เรียนรู้	อุปกรณ์
บรรยาย	๑.วิทยากรกล่าวต้อนรับบรรยายความเป็นมาของกลุ่มธนาคารข้าว จุดเริ่มต้นแนวความคิดการดำเนินงานของแหล่งเรียนรู้ ๒.บรรยาย กระบวนการดำเนินงาน ที่มุ่งสู่ความสำเร็จ	- ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานของกลุ่ม - เอกสารเรียนรู้ และเยี่ยมชมสถานที่ - ภาพถ่ายกิจกรรมที่ร่วมกับชุมชน - เครื่องเสียง ไมโครโฟน ใช้สำหรับการบรรยาย

กิจกรรม	สิ่งที่เรียนรู้	อุปกรณ์
เรียนรู้รูปธรรม	๑.กระบวนการบริหารจัดการกลุ่มและจัดการกลุ่มธนาคารข้าว ๒.การจัดทำบัญชี รายรับ รายจ่าย ของสมาชิก ๓.รูปแบบการจัดสวัสดิการสาธารณะ	แฟ้มผลงาน / ป้ายประชาสัมพันธ์กิจกรรม
สรุปผลการเรียนรู้	๑) ผลลัพธ์และผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ๒) ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหา ๓) การถาม-ตอบ การเสนอแนะเพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิด ประสบการณ์	แฟ้มตรวจเยี่ยม

ภาพประกอบแหล่งเรียนรู้ กลุ่มธนาคารข้าวบ้านโคกสว่าง ม.๘

แหล่งเรียนรู้ที่ ๕ กองทุนหมู่บ้าน
สถานที่ ศาลาประชาคมบ้านห้วยแก้ง หมู่ที่ ๑๓ ตำบลห้วยแก้ง อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร

๑.ชื่อวิทยากรแหล่งเรียนรู้

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	ลักษณะความเป็นผู้นำ	เบอร์โทรศัพท์
๑. นายสำรวย มีไชย	ประธาน	สุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่น	๐๘๓-๓๘๑๓๐๑๒
๒. นายเจริญ มะณีไส	คณะกรรมการ	ผู้นำขับเคลื่อนปฏิบัติการชุมชนท้องถิ่น	๐๘๕-๒๐๑๑๖๓๔
๓. นางมุกิตา บุญทวี	คณะกรรมการ	ผู้นำขับเคลื่อนปฏิบัติการชุมชนท้องถิ่น	๐๖๓-๗๕๔๔๑๖

๒.เป้าหมายการจัดการเรียนรู้

- ๑) เพื่อให้ผู้เรียนรู้ทราบถึงแนวคิดการรวมกลุ่ม การจัดการเงินทุน การกำหนดกฎกติกาของกองทุน
- ๒) เพื่อเรียนรู้การบริหารและการจัดสวัสดิการให้สมาชิก

๓.ข้อมูลแหล่งเรียนรู้

กองทุนหมู่บ้านหมู่ที่ ๑๓ ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๔ มีหลักการที่สำคัญ คือการบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็งการสร้าง ความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชนการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูลกัน วัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน สำหรับการลงทุนพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้ หรือ เพิ่มรายได้ลดรายจ่ายบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วนส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถจัดระบบเงินกองทุนบริหารจัดการเงินกองทุน เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตัวเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง การเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคตเกิดศักยภาพความเข้มแข็งของประชาชนในหมู่บ้านชุมชนเมืองเศรษฐกิจ สังคม เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่นชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเองเกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชนเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคมกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้าน ม.๑๓ มีเงินหมุนเวียน ๒,๒๐๐,๐๐๐ บาท(ในปี พ.ศ.๒๕๔๔ ได้เงินทุน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ปี พ.ศ.๒๕๔๕ ได้รับมาอีก ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และได้รับการเพิ่มทุนอีก ๒๐๐,๐๐๐ บาท) มีสมาชิก ๑๕๖ ครั้วเรือนเป็นแหล่งเงินให้กู้ยืมเพื่อนำไปประกอบอาชีพ ทั้งหมด ๑๒๐ ครั้วเรือน (ข้อมูลปี ๒๕๖๓)

กิจกรรมดำเนินการ

๑.มีคณะกรรมการที่มาจากการคัดเลือกจากชุมชน ทั้งสิ้น ๑๓ คน ปัจจุบัน นายสำรวย มีไชย ดำรงตำแหน่งประธานกองทุน นายเจริญ มะณีไส เป็นรองประธาน นางมุกิตา บุญทวี เลขานุการ เพื่อบริหารกองทุนให้แหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ กองทุนจะให้สมาชิกกู้ยืมรายละไม่เกิน ๓๐,๐๐๐บาท ทั้งนี้ขึ้นกับความสามารถของครัวเรือน โดยคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณา

๒.กองทุนได้ส่งเสริมสมาชิกให้รู้จักการออม จึงได้จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ โดยให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้ออมเงิน ปีละ ๒๔๐ บาท คณะกรรมการจะเป็นผู้รับฝากเงินจากสมาชิก ปัจจุบันมีเงินออมทั้งสิ้น ๑๔๑,๒๗๘.๕๓ บาท

๓.ในการปันผลของกองทุนจะจัดสรรดังนี้

-สมทบเข้าบัญชีประชารัฐ ร้อยละ ๕ ของกำไรและเงินประกันความเสี่ยง ร้อยละ ๕ ยอดรวม ๑๖๕,๔๗๕.๒๖ บาท

-เงินช่วยเหลือสมาชิกและคนในชุมชนในกรณีเสียชีวิต ช่วยเหลือ รายละ ๑,๐๐๐ บาท

-เป็นทุนการศึกษา มอบให้โรงเรียนห้วยแก้งหนองศาลา ๒,๐๐๐ บาทต่อปี

-มอบเป็นค่าช่วยเหลือการพัฒนาหมู่บ้าน การทำความสะอาดรอบๆหมู่บ้าน ครั้งละ ๕๐๐-๑,๐๐๐ บาท

-ปันผลเฉลี่ยคืนให้กับสมาชิก ร้อยละ ๒๐ ของกำไร

ผลการดำเนินงาน

ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้าน ม.๑๓ มีเงินหมุนเวียน ๒,๒๐๐,๐๐๐ บาท มีสมาชิก ๑๕๖ ครัวเรือน มีสมาชิกที่กู้ยืม ๑๒๐ ครัวเรือน นอกจากเงินที่นำมากู้ยืมแล้วยังมีโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวพระราชดำริ ที่ดำเนินงานผ่านทางกองทุนหมู่บ้านได้แก่โครงการ

-โครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวพระราชดำริ ปี พ.ศ.๒๕๕๙ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ๕๐๐,๐๐๐บาท บ้านห้วยแก่งหมู ๑๓ ได้มีมติให้นำเงินจัดซื้อ โคแม่พันธุ์เพื่อให้สมาชิกได้เลี้ยงเพื่อเป็นอาชีพเสริม โดยผ่อนชำระเป็นรายปี คิดดอกเบี้ยร้อยละ ๒ ต่อปี

-โครงการเพิ่มศักยภาพหมู่บ้านและชุมชนเพื่อความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางพระราชดำริ ปี พ.ศ.๒๕๖๑ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ๒๐๐,๐๐๐ บาท ได้จัดซื้อแม่พันธุ์โคให้สมาชิกเลี้ยงเช่นเดียวกับปี ๒๕๕๙ เพราะไม่เพียงพอกับสมาชิกที่ต้องการ รวมทั้ง ๒ โครงการมีโคแม่พันธุ์ ๔๒ ตัว ให้สมาชิกได้เลี้ยง ๔๒ ครัวเรือนและจะจัดซื้อเพิ่มอีกในอนาคต

-โครงการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนอย่างยั่งยืนโดยศาสตร์พระราชาตามแนวทางพระราชดำริปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้รับงบประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ บาท ที่ประชุมหมู่บ้านมีมติให้จัดซื้อ โตะ เก้าอี้ เติ้นท์ เพื่อให้เช่าในราคาถูกและบริการชุมชน จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท และส่วนหนึ่งจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาทเป็นทุนในการจัดตั้งร้านค้าชุมชน เพื่อจำหน่ายสินค้าราคาถูกยุดีธรรมให้กับสมาชิก และมีเงินปันผลคืนสมาชิก

-โครงการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนอย่างยั่งยืนโดยศาสตร์พระราชาตามแนวทางพระราชดำริปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้รับงบประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ที่ประชุมหมู่บ้านมีมติให้จัดซื้อ โตะ เก้าอี้ เติ้นท์ เพื่อให้เช่าในราคาถูกและบริการชุมชน

ปัจจัยความสำเร็จ

- ๑.มีการบริหารงานโดยคณะกรรมการที่มีความซื่อสัตย์ โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้
- ๒.ความร่วมมือของสมาชิกในการคืนเงินกู้ ไม่เคยมีสมาชิกค้างชำระ ไม่มีหนี้เสีย ทำให้การหมุนเวียนเงินมีสภาพคล่อง
- ๓.นโยบายรัฐบาลที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เงินทุนแก่หมู่บ้านในการบริหารจัดการตนเอง

การขยายผล

- ๑.ส่งเสริมการออมให้เพิ่มขึ้นจากเดิมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ต่อปี
- ๒.ส่งเสริมการจัดสวัสดิการให้ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มวัย

กิจกรรมเด่น

มีการบริหารจัดการกองทุนที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ บริการเงินกู้ให้สมาชิกได้เข้าถึงเงินยืมได้อย่างทั่วถึง เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน สำหรับการลงทุนประกอบอาชีพ

๔. ขั้นตอนการเรียนรู้/สื่อและอุปกรณ์

กิจกรรม	สิ่งที่ทำ	อุปกรณ์
บรรยาย	๑.วิทยากรกล่าวต้อนรับบรรยายความเป็นมาการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ๒.แนวคิด กระบวนการทำงานการบริหารจัดการกลุ่ม	- ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานของกลุ่ม - เอกสารเรียนรู้ และเยี่ยมชมสถานที่ - ภาพถ่ายกิจกรรมที่ร่วมกับชุมชน - เครื่องเสียง ไมโครโฟน ใช้สำหรับการบรรยาย
เรียนรู้รูปธรรม	๑.กระบวนการบริหารจัดการกลุ่มที่เข้มแข็ง ๒. ขั้นตอนการพิจารณา เงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพของสมาชิก	แฟ้มผลงาน /ป้ายประชาสัมพันธ์กิจกรรม

กิจกรรม	สิ่งที่ทำ	อุปกรณ์
	๓.การจัดสรรปันผล และการจัดสวัสดิการในชุมชน	
สรุปรูปผลการเรียนรู้	๑)ผลลัพธ์และผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ๒)ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข ๓)การถาม-ตอบ การเสนอแนะเพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิด ประสบการณ์	แฟ้มตรวจเยี่ยม

ภาพประกอบแหล่งเรียนรู้ กองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ ๑๓

แหล่งเรียนรู้ที่ ๖ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลห้วยแก้ง (กองทุนออมวันละบาท)
สถานที่ บ้านห้วยแก้งหมู่ที่ ๑๓

๑. วิทยากรประจำแหล่ง

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	ลักษณะผู้นำ	เบอร์โทร
๑. นายบุญทัน คำทอง	ประธาน	สุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่น	๐๘๓ ๓๘๑๓๐๑๒
๒. นายสำรวย มีไชย	คณะกรรมการ	ผู้นำขับเคลื่อนปฏิบัติการชุมชนท้องถิ่น	๐๖๑ ๑๒๔๑๓๑๒
๓. นายอนุกุล สรสิทธิ์	คณะกรรมการ	ผู้นำขับเคลื่อนปฏิบัติการชุมชนท้องถิ่น	๐๘๐ ๑๘๒๔๒๗๓

๒. เป้าหมายการจัดการเรียนรู้

- ๑) เพื่อให้ผู้มาเรียนรู้กระบวนการบริหารจัดการงบประมาณกองทุนสวัสดิการ
- ๒) การจัดสวัสดิการโดยกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล

๓. ข้อมูลแหล่งเรียนรู้

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลห้วยแก้ง(ออมวันละบาท) ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๓ โดยเริ่มต้นจากกองทุน “ฌาปนกิจสงเคราะห์” ตำบลห้วยแก้ง มีนายดำรง บุญปก เป็นประธานกองทุน สมาชิกในเริ่มแรกมีเพียงกลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน ๔๓๘ คน เงินแรกเริ่มกองทุนจำนวน ๖๔,๖๘๐ บาท จัดสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกในกรณี เสียชีวิตเท่านั้น โดยกองทุนจะนำเงินออมที่สมาชิกออม ๓๖๕ บาทต่อปีมาจัดสวัสดิการ การดำเนินงานกองทุนช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๓-พ.ศ.๒๕๕๖ มีสมาชิกเสียชีวิตจำนวนมากทำให้การเงินของกองทุนขาดสภาพคล่อง

ในปี พ.ศ.๒๕๕๖ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(พอช.)ได้เข้ามาสนับสนุนกระบวนการ โดยคัดเลือกคณะกรรมการบริหารชุดใหม่ มีนายบุญทัน คำทองเป็นประธานกองทุน คณะกรรมการจำนวน ๓๖ คน มาจากผู้แทนสมาชิก ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ ตัวแทน รพ.สต และการจัดสวัสดิการให้ครบ ๕ ด้าน คือ เกิด เจ็บ ตาย การศึกษา อาชีพ สถาบันพัฒนาองค์กร ชุมชน (พอช.)ได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อสมทบกองทุนรอบที่ ๑ ใน ปี พ.ศ.๒๕๕๗ จำนวน ๗๕,๙๐๐ บาท และได้รับงบประมาณจาก องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ง จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท กองทุนได้ขยายการ รับสมาชิกเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากคนในตำบลยังขาดสวัสดิการจำนวนมาก ส่วนใหญ่จะเข้าร่วมกับสมาคม ฌาปนกิจสงเคราะห์ ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส)และสหกรณ์การเกษตร กุดชุม ซึ่งเข้าถึงได้ยากและจ่ายเงินช่วยเหลือเฉพาะกรณีการเสียชีวิตเท่านั้น เมื่อวันที่ ๔ เดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๓ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(พอช.)ได้สมทบเงินเข้ากองทุนอีกจำนวน ๑๓๔,๐๘๘ บาท ปัจจุบันกองทุนมีเงินสำหรับการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกจำนวน ๑,๓๑๑,๔๙๙.๒๗ บาท กองทุนมีแผนที่จะขยายสมาชิกและขยายความคุ้มครองให้มากขึ้นและขอรับเงินสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนต่อไป ปัจจุบันกองทุนสวัสดิการตำบลห้วยแก้งมีสมาชิกทั้งสิ้น ๕๙๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๙.๘ ของประชากรในทะเบียนราษฎร เป็นบุคคลทั่วไป ๒๒๗ ราย เด็กและเยาวชน ๑๔ ราย ผู้สูงอายุ ๓๔๐ คน ผู้พิการ ๑๕ คน

กิจกรรมดำเนินการ

กองทุนสวัสดิการตำบลห้วยแก้ง ดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการโดยคัดเลือกจากตัวแทนจากทุกชุมชน หน่วยงาน ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อร่วมเป็นคณะกรรมการ เพราะกองทุนต้องการการ มีส่วนร่วมทั้งตำบล โดยให้ผู้ใหญ่บ้านหรือตัวแทนทุกหมู่บ้านเป็นกรรมการ เป็นตัวแทนของกองทุนที่อยู่ในชุมชน เป็นตัวแทนกองทุนในการรับสมาชิก ดูแลสวัสดิการสมาชิกในชุมชน ในกรณีสมาชิก เกิดการเจ็บป่วย ตาย การรับสมัครสมาชิก การฝากรับเงินออมของสมาชิกแต่ละชุมชนและเป็นตัวแทนประชาสัมพันธ์ข่าวสารของกองทุนกองทุนมีคณะกรรมการทั้งสิ้น ๓๖ คน การสมัครเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนนั้นสามารถสมัครได้ทุกเพศ ทุกวัย ต้องมีภูมิลำเนาในตำบลห้วยแก้ง และสมาชิกต้องออมเงินวันละ ๑ บาท โดยส่งเงินเข้ากองทุนในทุก ๆ ๖ เดือน หรือทุก ๑ ปี โดยมีตัวแทนประสานงานกองทุน ในทุกหมู่บ้านกองทุนมีสวัสดิการให้กับสมาชิกในกรณีการเกิด เจ็บป่วย เสียชีวิต

๑.)คัดเลือกคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานกองทุน โดยเป็นตัวแทนจากทุกหมู่บ้าน ทั้ง ๑๔ หมู่บ้าน เพื่อการดูแลสมาชิกให้ครอบคลุม ปรุสานงาน ประชาสัมพันธ์งานของกองทุน มีการอบรมให้ความรู้ หลักการ และวิธีการดำเนินงาน การจัดตั้งกองทุน โดย สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ร่วมกันออกระเบียบข้อบังคับ “กองทุนสวัสดิการตำบลห้วยแก้ว”

๒.)ให้สมาชิกได้มีการออมเงินวันละ ๑ บาท โดยส่งเงินเข้ากองทุนในทุกๆ๖เดือน หรือทุกๆ ๑ ปี จำนวน ๓๖๕ บาท

๓.)จัดสวัสดิการให้กับสมาชิกในกรณีการเกิด การเจ็บป่วยนอนรักษาตัวที่โรงพยาบาลและเสียชีวิต ตามระเบียบกองทุน

สวัสดิการชุมชนตำบลห้วยแก้ว มีดังนี้

(๑)เมื่อเจ็บป่วยต้องพักรักษาที่โรงพยาบาล๓วันขึ้นไป ช่วยเหลือเป็นการเยี่ยมผู้ป่วย คินละ๑๐๐ บาท ไม่เกิน๑๐ คินต่อปี

(๒)กรณีเยี่ยมคลอดบุตร ครั้งละ๑,๕๐๐บาท

(๓)กรณี ตายกองทุนช่วยเหลือค่าจัดการศพ ดังนี้

(๓.๑) เป็นสมาชิก ๖ เดือน ถึง ๑ ปี ช่วยเหลือรายละ ๑,๐๐๐ บาท

(๓.๒)เป็นสมาชิกครบ ๒ ปี ช่วยเหลือรายละ ๒,๐๐๐ บาท

(๓.๓) เป็นสมาชิกครบ ๓ ปี ช่วยเหลือรายละ ๓,๐๐๐ บาท

(๓.๔) เป็นสมาชิกครบ ๔ ปี ช่วยเหลือรายละ ๔,๐๐๐ บาท

(๓.๕) เป็นสมาชิกครบ ๔-๙ ปีช่วยเหลือรายละ ๕,๐๐๐ บาท

(๓.๖) เป็นสมาชิกครบ ๙-๑๙ ปี ช่วยเหลือรายละ๑๐,๐๐๐ บาท

(๓.๗) เป็นสมาชิกตั้งแต่ ๑๙ ปีขึ้นไป ช่วยเหลือรายละ ๑๕,๐๐๐ บาท

๔.)มีการแจ้งข่าวสาร สถานะทางการเงินกองทุนทุกเดือนในคราวประชุมบูรณาการ

ผลการดำเนินงาน

จากปี พ.ศ.๒๕๕๖ เป็นต้นมากองทุนมีสมาชิก ๔๓๘ คน ปัจจุบันมีสมาชิก ๕๙๖ คนและได้ช่วยเหลือสมาชิก ในกรณี กรณีการเจ็บป่วยนอนรักษาตัวที่โรงพยาบาลจำนวน ๓๑๐ คน เป็นเงิน ๑๒๑,๐๐๐ บาท กรณีเสียชีวิต ๑๑๖ คน จำนวนเงิน ๔๓๑,๓๖๕ บาท การคลอดบุตรจำนวน ๔ คน จำนวนเงิน ๖,๐๐๐ บาท นอกจากนั้นกองทุนยังได้สนับสนุนกิจกรรมต่างๆในชุมชน เช่น สนับสนุนการแข่งขันกีฬาตำบล การจัดงาน บุญบั้งไฟตำบล คณะกรรมการร่วมปลูกป่า กิจกรรมของท้องถิ่น

๑) ด้านสังคม มีการสื่อสารกันมากขึ้นเนื่องจากการอบรม และฝึกปฏิบัติจึงทำให้มีการสนทนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันมากขึ้น มีปัญหาช่วยกันแก้ไข

๒) ด้านเศรษฐกิจ ลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลและช่วยเหลือในการจัดการศพ

๓) ด้านสุขภาพ มีสวัสดิการด้านสุขภาพ เช่น เกิด เจ็บ ตาย

๕) ด้านการเมืองการปกครองสร้างการมีส่วนร่วม สร้างระเบียบวินัยในกองทุน สร้างกฎกติการ่วมกัน

ปัจจัยความสำเร็จ

๑.หลักประกันความมั่นคงของชีวิตที่ทุกคนเข้าถึงได้

๒.มีรูปธรรมการช่วยเหลือเกื้อกูลกันที่เห็นเป็นเชิงประจักษ์

๓.ผู้นำ คณะกรรมการกองทุนมีจิตอาสาที่ จะทำงานบริหารกองทุนให้สำเร็จลุล่วง โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้

กิจกรรมเด่น

ส่งเสริมการออมเงิน มีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกในกรณีการเกิด การเจ็บป่วย และการเสียชีวิต

๔. ขั้นตอนการเรียนรู้/สื่อและอุปกรณ์

กิจกรรม	สิ่งที่ทำ	อุปกรณ์
บรรยาย	๑.วิทยากรกล่าวต้อนรับ บรรยายความเป็นมาการจัดตั้งกองทุน สวัสดิการชุมชนตำบลห้วยแก่ง ๒.แนวคิด กระบวนการทำงานการบริหาร จัดการกลุ่ม	- ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานของ กลุ่ม - เอกสารเรียนรู้ และเยี่ยมชมสถานที่ - ภาพถ่ายกิจกรรมที่ร่วมกับชุมชน
เรียนรู้รูปธรรม	๑.สวัสดิการด้านการเกิด ๒.สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล ๓.สวัสดิการด้านการเสียชีวิต ๔. สวัสดิการด้านสาธารณประโยชน์ (ประเพณี) ๕.สวัสดิการด้านทุนการศึกษา	-รูปถ่ายการดำเนินงานของกลุ่ม การ บริหารงานกลุ่มให้มีความยั่งยืน -ระเบียบกลุ่ม กติกากลุ่มเพิ่มผลงาน /ป้ายประชาสัมพันธ์กิจกรรม
สรุปผลการเรียนรู้	๑.ผลลัพธ์และผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการ ดำเนินงาน ๒.ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข ปัญหา ๓. การถาม-ตอบ การเสนอแนะเพื่อ แลกเปลี่ยนแนวคิด ประสบการณ์	เพิ่มตรวจเยี่ยม

ภาพประกอบแหล่งเรียนรู้ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลห้วยแก่ง (กองทุนออมวันละบาท)